

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul hotărârii de Guvern pentru aprobarea Programului Național de accelerare a dezvoltării mun. Bălți în calitate de pol de dezvoltare pentru anii 2024 – 2028

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul hotărârii Guvernului a fost elaborat de către Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR), în comun cu Agenția de Dezvoltare Regională Nord, cu asistența metodologică și financiară a Proiectului GIZ „Modernizarea Serviciilor Publice Locale” și cu suportul tehnic al Agenției pentru Dezvoltare Regională Vest, România.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Dezvoltarea mun. Bălți, în calitate de al doilea centru urban al țării și unicul oraș cu statut de municipiu de rangul întâi, constituie o prioritate strategică națională în realizarea țintelor și obiectivelor Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030” (SND 2030), urmând să contribuie substanțial la reducerea tendințelor actuale de supra-concentrare a resurselor în mun. Chișinău în detrimentul restului teritoriului național.

Necesitatea elaborării Programului este prevăzută de Strategia Națională de Dezvoltare Regională pentru 2022-2028 și Programul Operațional Regional Nord 2022-2024, urmând ca acesta să detalieze și să concretizeze acțiunile ce urmează a fi întreprinse în contextul realizării obiectivului general de creștere a competitivității și ocupării forței de muncă a regiunilor prin consolidarea rolului și funcțiilor orașelor în calitate de motoare de creștere economică. SNDR 2022-2028 evidențiază în mod direct marginalizarea și periferizarea economică, socială, culturală, educațională și administrativă a mun. Bălți și impactul negativ al acestei situații asupra echilibrării dezvoltării teritoriale a Republicii Moldova. Totodată, analiza situației relevă că, după 30 de ani de decădere socio-economică, în prezent mun. Bălți deja nu corespunde nici măcar criteriilor minime de definire a orașelor cu statut de municipiu de rangul întâi, în corespundere cu prevederile Legii nr. 764/2001 privind organizarea administrativ teritorială a Republicii Moldova, înregistrând carențe majore pe mai multe dimensiuni.

La elaborarea Programului s-a ținut cont de prevederile Titlului IV, Capitolul 20 ”Dezvoltare regională, cooperarea la nivel transfrontalier și regional” al Acordului de Asociere a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană, ratificat de Parlamentul Republicii Moldova prin Legea nr. 112/2014.

Totodată, implementarea prezentului Program urmează să sprijine realizarea Agendei 2030 de dezvoltare durabilă în Republica Moldova, în special **ODD 11**: Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile.

Elaborarea Programului s-a bazat pe prevederile cadrului normativ în vigoare de reglementare a procesului de planificare, elaborare, aprobare, implementare, monitorizare și evaluare a documentelor de politici publice (aprobate prin Hotărârea de Guvern nr.386/2020), și va viza domeniul de activitate al Guvernului – dezvoltarea regională, stabilit prin Legea nr.136/2017 cu privire la Guvern.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Acest proiect nu are ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația statelor membre ale Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Scopul elaborării Programului, în contextul noului ciclu de planificare regională strategică (SNDR 2022-2028), constă în detalierea și concretizarea acțiunilor necesare realizării obiectivului de accelerare a dezvoltării mun. Bălți în calitate de pol de dezvoltare, în continuarea eforturilor conjugate ale autorităților publice locale și centrale, sectorului privat, societății civile și partenerilor de dezvoltare, inclusiv în vederea direcționării alocării resurselor publice și private în atingerea obiectivelor strategice ale politicii naționale de dezvoltare regională.

Astfel, în corespundere cu cadrul strategic al SNDR 2022-2028 și Programul Operațional Regional Nord (2022-2024), obiectivul general al Programului va consta în ”*Consolidarea rolului mun. Bălți în calitate de pol de dezvoltare și al doilea centru urban al țării, atractiv pentru locuitori, antreprenori și vizitatori, care generează creștere economică, bunăstare și ocupare a forței de muncă*”.

În realizarea obiectivului general de accelerare a dezvoltării mun. Bălți în calitate de pol de dezvoltare, implementarea Programului va fi axată pe următoarele 3 obiective specifice, care vor urmări, în principal, depășirea curențelor majore în ceea ce privește corespunderea mun. Bălți criteriilor de bază înaintate de cadrul legal față de municipii de rangul întâi și orașe - poli de dezvoltare:

- Modernizarea urbanistică și dezvoltarea infrastructurii de servicii și utilități publice;
- Îmbunătățirea mobilității urbane și a calității infrastructurii de acces naționale și internaționale;
- Susținerea unei creșteri economice inteligente, bazate pe avantajele competitive regionale.

Programul prevede, de asemenea, implementarea unui portofoliu de proiecte, care reflectă prioritățile individuale specifice ale mun. Bălți, determinate în baza evaluării necesităților minime pentru consolidarea potențialului de pol de dezvoltare și al doilea centru urban al țării. Pe lângă aceste proiecte prioritare, urmează a fi organizate și alte acțiuni complementare în vederea implementării programului respectiv.

Per total, Planul de implementare al Programului stabilește 22 de acțiuni ce urmează a fi realizate în următorii patru ani, prin intervenții sistemice de sprijinire a mun. Bălți în realizarea următoarelor priorități: modernizarea urbanistică a centrului civic al mun. Bălți (zona pietonală Independenței/Piața Vasile Alecsandri); regenerarea și dotarea tehnico-edilitară a zonei "Caiac-Canoe" în calitate de zonă de recreere și petrecere a timpului liber de importanță națională; Construcția unui complex sportiv multifuncțional de importanță națională de tipul "Bălți Arena"; reabilitarea și extinderea rețelelor de apeduct și canalizare; construcția unei noi Stații regionale de Epurare a Apelor Uzate; regenerarea și modernizarea complexă a cartierelor blocurilor de locuințe multietajate; Crearea premiselor pentru relansarea activității Aeroportului Internațional Bălți-Leadoveni; reabilitarea infrastructurii drumurilor locale etc.

5. Fundamentarea economico-financiară

Pentru a asigura un nivel minim de dezvoltare socio-economică a mun. Bălți – care ar corespunde criteriilor legale de bază înaintate față de orașe cu statut de municipiu de rangul întâi, sunt necesare investiții de circa 2,7 mlrd lei, inclusiv 1,8 mlrd lei – pentru îmbunătățirea calității spațiilor publice, confortului urban și infrastructurii tehnico-edilitare; 0,7 mlrd lei - pentru îmbunătățirea accesibilității și mobilității urbane; 0,2 mlrd lei – pentru susținerea unei creșteri economice inteligente.

Pentru următorii patru ani, costurile proiectelor incluse în Program sunt estimate la 2.709,0 mil. lei (inclusiv activități pregătitoare, actualizarea documentației strategice, de consolidare capacități, monitorizare și evaluare), sursele principale de acoperire fiind considerate:

- FNDRL – 260 mln. lei
- Bugetul APL Bălți - 21,2 mln. lei
- Sprijinul partenerilor de dezvoltare (donatori, instituții financiare internaționale și parteneri privați) care urmează a fi identificați în proces - 2.427,8 mln lei.

În așa mod, proiectele incluse în Program vor putea fi înaintate de către autoritatea publică locală în cadrul concursurilor de propuneri de proiecte de dezvoltare regională, conform cadrului normativ în vigoare, pentru a fi ulterior incluse în Documentul Unic de Program, iar alocarea resurselor financiare necesare va fi decisă de Consiliul Național de Dezvoltare Regională și Locală, în limita resurselor Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală.

Contribuția APL Bălți va constitui 21.2 mln. lei și se va referi la realizarea acțiunilor pregătitoare, sub formă de elaborare parțială a documentației selective aferente proiectelor (Studii de fezabilitate și documentație tehnică). Totodată, APL își va asuma cofinanțarea obligatorie în implementarea proiectelor finanțate din FNDRL (minim 10%), ceea ce va constitui 26.0 mln, lei (respectiv contribuția totală al APL va fi de 47,2 mln. lei (21.2 mln. lei + 26.0 mln. lei). De asemenea, APL va cofinanța și proiectele aplicate spre finanțare din sursele externe.

Se specifică că, urmare a analizei rapoartelor de executare a bugetului conform clasificății economice, pentru ultimii ani, ridicarea plafonului contribuției mun. Bălți pentru implementarea proiectelor din Program, va cauza deficiențe în executarea angajamentelor sociale și de prestare a serviciilor publice și care în final nu vor contribui la constituirea municipiului în calitate de „pol de dezvoltare”.

În vederea asigurării finanțării necesităților neacoperite financiar, autoritățile administrației publice centrale, în colaborare cu reprezentanții autorităților publice locale din mun. Bălți, urmează să depună eforturi sistematice pentru identificarea suplimentară a 2.427,8 mln MDL din partea partenerilor de dezvoltare (donatori, instituții financiare internaționale și investitori privați), în corespundere cu lista proiectelor prioritizate în cadrul prezentului Program, precum și în baza disponibilității financiare din FNDRL. Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale va asigura coordonarea activităților necesare atragerii de fonduri suplimentare din partea donatorilor și instituțiilor financiare internaționale, în strânsă colaborare cu Primăria mun. Bălți și Ministerul Finanțelor.

În același timp, reieșind din atribuțiile sale, Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale, va aproba un mecanism de finanțare specific pentru implementarea Programului menționat.

Realizarea investițiilor și implementarea proiectelor planificate, vor contribui nu doar la îmbunătățirea nivelului de trai a grupelor vulnerabile (tinerii, persoane cu dizabilități, persoanelor cu vârsta de pensionare, familii tinere etc), dar va consolida poziția mun. Bălți în calitate de pol de dezvoltare și cel de-al doilea centru urban din țară. Totodată, implementarea Programului de accelerare a dezvoltării mun. Bălți va contribui la creșterea PIB-ului regional și va diminua discrepanțele dintre municipiul Chișinău și Regiunea de Dezvoltare Nord. În acest sens, Programul va facilita creșterea numărului de studenți, inclusiv internaționali, și va spori oportunitățile pentru atragerea în câmpul muncii a tinerilor specialiști și a populației apte de muncă în Regiunea de Dezvoltare Nord. Astfel, vor fi create premise favorabile pentru populația activă din punct de vedere economic și va fi impulsionată creșterea demografică la nivelul regiunii.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Aprobarea documentului de politici nu va necesita modificarea cadrului normativ în vigoare.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Conceptul Programului Național de accelerare a dezvoltării mun. Bălți în calitate de pol de dezvoltare pentru anii 2024 – 2028, cât și proiectul Programului au fost prezentate anterior Cancelariei de Stat spre evaluarea calității și conformității, iar recomandările au fost luate în considerare la definitivarea proiectului.

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea procesului de elaborare a proiectului hotărârii Guvernului a fost plasat pe pagina web oficială a MIDR, la compartimentul „Transparență decizională” și pe portalul guvernamental www.particip.gov.md.

Proiectul Programului a fost supus consultărilor publice la nivelul Regiunii de dezvoltare Nord și aprobat prin Decizia nr.2 din 30.11.2022 a Consiliului Regional pentru Dezvoltare Nord.

La fel, proiectul urmează a fi supus avizării și consultării publice, conform art. 32 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul nu cade sub incidența prevederilor art. 35 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, respectiv nu este necesară expertiza anticorupție, acesta fiind un document de politici publice.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul nu are ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene, exceptându-se astfel de la efectuarea expertizei de compatibilitate.

10. Constatările expertizei juridice

Proiectul va fi supus expertizei juridice, conform art. 37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

11. Constatările altor expertize

În conformitate cu prevederile pct. 34, alin. 10) din Regulamentul cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.386/2020, Programul a fost supus evaluării calității și conformității de către Cancelaria de Stat (Raportul nr. 21-113-1536 din 13.02.2023) și Ministerul Finanțelor (nr. 05-17/69/315 din 02.03.23). Constatările și recomandările au fost incluse în versiunea definitivată a documentului.

Secretar general

Angela ȚURCANU